

Srpski izbori optereceni senkom Haga

Author: [IWPR Balkans](#)

Radikali, pripadnici stranke sa krajnje desnice, nisu jedini koji odbijaju da se suoce sa problemom ratnih zlocina.

Na ulicama Beograda, sloganima ispisanim na zidovima, Vojislav Seselj, lider Srpske radikalne stranke, SRS, optuzeni za ratne zlocine, proglašava se za heroja. "Seselj - srpski junak", piše na zidovima.

Pored ovih grafita cesto se moze videti jos jedan slogan ispisan pomocu sablona i farbe: "Ubijaju Srbe u Hagu."

Ovi slogani jasno pokazuju sta veliki broj Srba misli o Tribunalu za ratne zlocine i njegovim pokusajima da pred lice pravde izvede pocinioce nekih od najvećih strahota koje su se dogodile u Evropi posle Drugog svetskog rata.

Takav stav je jedan od razloga zasto Tomislav Nikolic, kandidat SRS na predsednickim izborima zakazanim za 13. jun, ima velike izgleda da dobro prodje, mozda i pobedi, u izbornoj trci.

Nikolic je otpoceo izbornu kampanju na mitingu odrzanom pocetkom maja u Novom Sadu citanjem pisma svom pritvorenom sefu, koji ceka na sudjenje u zatvoru u Hagu, i pozvao simpatizere SRS da sruse sadasnju vladu. Govor je završio zloglasnom ratnom parolom iz devedesetih godina: "Zivela velika Srbija!"

Dok Hrvatska vec privodi kraju poglavlje saradnje sa Hagom, nakon sto je glavna tuziteljka Karla Del Ponte objavila da Zagreb u potpunosti saradjuje sa sudom, uspeh politicara kao sto je Nikolic pokazuje koliko pitanje ratnih zlocina u Srbiji ostaje politizovano - i nerazreseno.

Saradnja s Haskim tribunalom je u potpunom zastoju vec mesecima, i neće je ni biti dok se ne zavrse oba kruga predsednickih izbora, krajem juna.

Uprkos ostrim prituzbama iz Haga upucenim Savetu bezbednosti UN da saradnja sa Srbijom prakticno ne postoji, vlada umerenog nacionaliste Vojislava Kostunice strahuje da ce udaljiti od sebe tvrdokorne glasace.

Izrucenje u Hag cetvorice srpskih generala, koje sud trazi zbog zlocina pocinjenih na Kosovu 1999. godine, odloženo je do zavrsetka predsednickih izbora. Neki od njih su cak bili kandidati na parlamentarnim izborima proslog decembra.

Nikoliceva partija, mada tvrdi da vodi politiku umereniju od one iz devedesetih godina, gotovo da se i ne trudi da ostavi utisak da je okrenula novi list.

Clanovi SRS koji se nalaze u Skupstini Srbije nose majce sa likom Vojislava Seselja dok cekaju pocetak sednice, kao i u prisustvu posetilaca iz inostranstva.

Opstinske vlasti pod kontrolom SRS u mestu koje se nalazi u blizini Beograda mogu se pohvaliti izborom krajnje kontroverznih fiugura za pocasne gradjane, ljudi kao sto su lider francuskog Nacionalnog fronta Zan Mari le Pen i ruski ultra-nacionalista Vladimir Zirinovski.

Glasaci SRS koji dolaze na predsednicke mitinge nose majice i bedzeve sa likovima dvojice najtrazenijih haskih osumnjicenika, bivših lidera bosanskih Srba Radovana Karadzica i Ratka Mladica.

U nedavno prosvercovanom pismu upucenom svojim sledbenicima, Seselj je pokazao da je dorastao prihvacenoj ulozi mucenika nacije. "Najbolje se osecam kada posmatram sudije, tuzioce, clanove suda i zatvorsko osoblje, ispunjene mrznom i jalovom zlobom, jer me ne mogu slomiti", pohvalio se.

Otpocinjuci svoju predsednicku kampanju, Nikolic je jasno stavio do znanja da i dalje veruje u ekstremisticke ideje svog sefa. "Sto se mene tice, cak i ako ga optuze i osude pred trideset sudova, Vojislav Seselj je za mene nevin", izjavio je Nikolic.

Andrej Nosev, izvrsni direktor Omladinske inicijative, strucnog tima koji zagovara otvorenu debatu o ratnim zlocinima, izjavio je za IWPR da je Nikolic upeo da u svoju korist upotrebi duboko anti-hasko raspolozenje u srpskoj javnosti.

"Nikolic je jedini predsednicki kandidat koji je otvoreno izjavljivao da je protiv izrucenja osumnjicenika za ratne zlocine u Hag", izjavio je Nosev.

Na završnom mitingu u Beogradu 9. juna, Nikolic je to jasno rekao. "Ne zelim vise ni da cujem da smo mi

ratni zlocinci", izjavio je. "Ne zelim nikoga da hapsim. Ako neko zeli moju podrsku za sudjenja ovde, dobice je, ali ne i za izrucenja u Hag."

Ipak, Nikolicevi radikali nisu usamljeni na domacoj sceni u poricanju prava suda u Hagu da sudi osumnjicenima iz Srbije. Socijalisticka partija Srbije Slobodana Milosevica zauzima identican stav.

Njen kandidat za izbore 13. juna, Ivica Dacic, izjavio je na mitingu u Nisu da ce SPS ukinuti podrsku koju trenutno pruza vladajucoj koaliciji ako Kostunica pokuša da izruci sudu bilo kog drzavljanina Srbije.

Dok zastupnici tvrde linije i ne pokusavaju da prikriju potpuno protivljenje saradnji sa Tribunalom, srpske umerene stranke, ukljucujuci i one koje pripadaju takozvanom "demokratskom bloku", ovo pitanje jednostavno zaobilaze.

Boris Tadic, iz Demokratske stranke, jedva da je spomenuo ratne zlocine u svojoj kampanji.

Jedini izuzetak od ove politike cutanja – ili otvorene osude – jeste ministar inostranih poslova Srbije i Crne Gore Vuk Draskovic, lider Srpskog pokreta obnove.

On je konzistentno tvrdio da Srbija mora u potpunosti saradjivati s Haskim tribunalom. To je "medjunarodna obaveza", smatra Vuk Draskovic. Odbijanje saradnje sa sudom, izjavio je za IWPR, cini Srbe "taocima optuzenih osumnjicenika za ratne zlocine i vrednosti iz Miloseviceve epohe".

Draskovic je netipican u svom stavu. Dragan Marsicanin, kandidat vladajuće Demokratske stranke Srbije, zagovara neodredjenu politiku "izlazenja u susret" koja sadrzi elemente obe strane u ovoj raspravi. On se zalaze za nesto sto opisuje kao "dvosmernu" saradnju sa Hagom, ali malo je verovatno da ce sud biti speman da to prihvati.

Nema sumnje da protivnici Tribunala imaju podrsku veceg dela javnosti.

Ranko, star 46 godina, izjavio je za IWPR da ne moze postovati ovaj sud jer ga podrzavaju SAD. "Amerikanci stoje iza Tribunala, a oni su bombardovali nasu zemlju", izjavio je.

"Da nije Srba, niko u Hagu ne bi primao platu", podsmesljivo je izjavila Natasa, stara 41 godinu. "Ovaj sud nije fer i ne tretira na isti nacin sve ratne zlocine. Niko nije pozvan na odgovornost zbog zlocina pocinjenih protiv Srba".

Aktivisti koji se bore za ljudska prava u Srbiji smatraju da su takvi stavovi posledica pogresnog pristupa demokratskih vlada koje su dosle posle pada Milosevica 2000. godine, jer su propustile da posvete paznju pitanju odgovornosti.

Oni smatraju da je odsustvo stvarne javne debate o ratnim zlocinima doprinelo narastanju osecanja u javnosti da su haski optuzenici vecinom nevini, "krivi" jedino za to sto su branili svoj narod.

Prema misljenju Natase Kandic, direktorke Fonda za humanitarno pravo, umesto otvaranja pitanja ratnih zlocina, vlada pokojnog premijera Zorana Djindjica, koja je preuzela vlast posle pada Milosevica, opredelila se da prihvati stav koji je bio popularniji u javnosti.

Situacija je sada jos gora, izjavljuje ona. "Tema ratnih zlocina je tabuizirana u medijima". Pozalila se da se umesto traganja za istinom promovise jedna kultura "solidarnosti sa optuzenicima".

Andrej Nosov izjavio je za IWPR: "Srpski politicari nisu spremni da otvoreno kazu da Zumra Salmerovic (udovica jednog od hiljada Muslimana ubijenih u Srebrenici) jos traga za kostima svog supruga i zeli da sazna sta se s njim dogodilo."

Sonja Biserko, iz Helsinskog komiteta za ljudska prava u Srbiji, izjavila je: "Srbija danas nema definisanu politiku prema Haskom tribunalu i nema nikakvu predstavu o svojoj bliskoj proslosti."

Dragana Nikolic-Solomon je menadzer IWPR projekta u Beogradu, a Markus

Taner je urednik/predavac IWPR-a na Balkanu.

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/srpski-izbori-optereceni-senkom-haga>